

Jadwiga Chudziakowa, Wiesława Kolowa, Gerard Wilke

Mogilno, woj. bydgoskie

Informator Archeologiczny : badania 9, 199-200

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W partii południowo-wschodniej stwierdzono obecność jednego skupienia kamieni /1,1 x 0,8 cm/ i kilkunastu, średniej wielkości nie powiązanych wzajem ze sobą kamieni.

Ceramika znaleziona w obrębie jądra kamiennego pochodzi z drugiej fazy wczesnego średniowiecza /VIII-X wiek/; ceramikę znalezioną podczas pierwszego sezonu badań, w wypełnisku rowu dookólnego, należy datować na X-XI wiek.

Zbiory znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania ukończono.

MOGILNO
woj.bydgoskie

Katedra Archeologii Uniwersytetu im.Mikołaja Kopernika
w Toruniu

Badania prowadzili dr Jadwiga Chudziakowa /autorka sprawozdania/, mgr Wiesława Kolowa, mgr Gerard Wilke. Szósty sezon badań. Finansował WKZ w Bydgoszczy oraz Urząd Miasta i Gminy w Mogilnie. Osada wczesnośredniowieczna /VIII/IX-X/, gród wczesnośredniowieczny /X-XII w./, opactwo benedyktynów /XI-XIX w./.

Prace skoncentrowane zostały w obrębie kościoła św.Jana celem zakończenia na tym odcinku wykopalisk oraz w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowań klasztornych. Te ostatnie prace miały na celu prześledzenie biegu, odkrytego w latach poprzednich, wału obronnego, co pozwoli na rekonstrukcję zasięgu przestrzennego osady grodowej, której istnienie znacznie wyprzedza budowę opactwa benedyktynów.

W wyniku badań w obrębie kościoła, przeprowadzonych w jego zachodnich partiach, udało się uzyskać rozwiązanie układu architektonicznego tej części obiektu. Stwierdzono bezspornie, że pierwotny kościół św.Jana w Mogilnie posiadał jedną wieżę w środkowej zachodniej partii bryły. Natomiast prace przeprowadzone w kruchcie i przedsionku kruchty pozwoliły na rozwiązanie pierwotnego układu kruchty, która była zamknięta od strony nawy głównej oraz od strony obecnego wejścia głównego. Pozwala to przypuszczać, że musiały do niej prowadzić wejścia boczne.

Tak więc na podstawie przeprowadzonych w ciągu pięciu lat badań archeologicznych kościoła, uzyskaliśmy pełny rzut pierwotnego założenia świątyni, która okazała się bazyliką /szerokości 22,5 m, długości 36,5 m/

trzynawową z transeptem z trzema absydami oraz jedną wieżą. Powiązanie fundamentów z dobrze zachowanym układem stratygraficznym i uzyskanym materiałem zabytkowym, pozwalają datować ten pierwszy obiekt na XI wiek.

Siedem wykopów przeprowadzonych na zewnątrz zabudowań klasztornych /skrzydło południowe, wschodnie i zachodnie/, pozwoliło na uzyskanie zasięgu przestrzennego osady grodowej w obrębie której założono obiekt sakralny. We wszystkich wykopach stwierdzono zaleganie warstw kulturowych /od VIII/IX w. do czasów nowożytnych/, wyznaczających kilka poziomów osadniczych.

Przeprowadzono także badania związane z osadnictwem w najbliższym rejonie klasztoru mogileńskiego. Przebadanie zaplecza osadniczego konieczne jest dla uzyskania pełnego obrazu zasiedlenia tego terenu w okresie powstania opactwa benedyktynów. Badania typu sondażowego przeprowadzone zostały na stanowisku 2 na osadzie wczesnośredniowiecznej położonej na półwyspie południowego brzegu jeziora oraz na stanowisku 4 przy kościele św. Jakuba.

W wyniku badań na stanowisku 2, stwierdzono zaleganie warstw wczesnośredniowiecznych o miąższości od 30-60 cm, w których obrębie odkryto konstrukcje drewniane mające przypuszczalnie powiązania ze zlokalizowanym w jeziorze podczas badań podwodnych /lata 1974-1975/ mostem. W przyszłym roku na stanowisku tym planowane są dalsze prace, które pozwolą zapewne na określenie pewnej funkcji odkrytych konstrukcji drewnianych

Przeprowadzone badania na stanowisku 4 pozwalają na wykluczenie powstania kościoła św. Jakuba /jak należało wnioskować ze źródeł historycznych/ na wiek XII. Uzyskany tu układ stratygraficzny nie ujawnił istnienia warstw wcześniejszej niż późne średniowiecze. Przypuszczać należy, że pierwotny kościół pod tym wezwaniem mógł znajdować się w innym miejscu.

Uzupełnieniem badań zespołu były, podobnie jak w 1974 roku, podwodne badania archeologiczne, które skoncentrowane zostały na zlokalizowanym moście. W wyniku tych prac dokonano już częściowej inwentaryzacji zalegających w jeziorze reliktyw, co pozwoli na rekonstrukcję tego traktu komunikacyjnego.

Badania będą kontynuowane.

NOWA HUTA - PLESZÓW
Stanowisko 17

patrz
neolit